

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**SAMARQAND DAVLAT VETERINARIYA MEDITSINASI,
CHORVACHILIK VA BIOTEXNOLOGIYALAR UNIVERSITETI**

"TASDIQLAYMAN"

Samarqand davlat veterinariya
meditsinasi, chorvachilik va
biotexnologiyalar universiteti rektori

X.B. Yunusov

2024-yil "02" 08

QORAMOLCHILIKDA NASLCHILIK ISHI

FANINING O'QUV DASTURI

Bilim sohasi: 800000 - Qishloq, o'rmon, baliq xo'jaligi va veterinariya

Ta'lim sohasi: 810000 - Qishloq xo'jaligi

Mutaxassislik: 70810803 - Chorvachilik

Samarqand - 2024

Fan /modul kodi QNI1306		O'quv yili 2025-2026	Semestr 3	ECTS-Kreditlar 6	
Fan /modul turi Majburiy		Ta'lim tili O'zbek		Haftadagi dars soatlari 4	
1.	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)	
	Qoramolchilikda naslchilik ishi	90	90	180	
2.	I. Fanning mazmuni Fanni o'qitishdan maqsad – magistr larga naslchilik ishi to'g'risidagi bilimlarning nazariy asoslarini, naslchilik ishi va seleksiyaning asosiy tushinchalari va bosqichlarini, hayvonlarning irsiy salohiyatini va uning irsiylanish xususiyatlarini, tanlash va juftlashning tamoyillarini o'rgatish hamda ularni amaliyotda tadbiq etish ko'nikmasini hosil qilishdan iborat. Fanning vazifasi – magistr larga fanning o'rganishdagi mavjud muammolar bo'yicha chuqur bilimni singdirish; fan yutuqlarini amaliyotga tatbiq etishga mo'ljallangan kasbiy tayyorgarlikka ega bo'lishlarini ta'minlash; ushbu maqsadga erishish uchun fan magistr larni nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmalar, seleksion jarayonlarga uslubiy yondashuv hamda dunyo qarashini shakllantirish bo'yicha nazariy-amaliy bilimlarni uzviylik va uzluksizlikda o'rgatish, magistr larning amaliy faoliyatida olgan bilim, ko'nikmalarini kasbiy faoliyatida qo'llay olishiga erishish. II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari) II.1. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi: 1-mavzu. Naslchilik ishi fanini nazariy asoslari Naslchilik ishining ahamiyati. Naslchilik ishining asosiy vazifalari. Qoramolchilikda naslchilik ishining rivojlanish tarixi. Naslchilik ishining rivojldanishiga olimlarning qo'shgan hissasi. Qoramolchilikda belgilarning o'zgaruvchanligi. Qoramollar seleksion belgilarining takrorlanishi va korrelyasiyasi. Qoramolchilikda naslchilik ishini takomillashtirish bo'yicha olib borilayotgan tadbirlar. 2-mavzu. Qoramolchilikda tanlashni tashkil etish va uni o'tkazish. Umumiy tushuncha. Tanlashning genetik asoslari. Hayvonlarni tanlash va baholash tartibi. Hayvonlarni juftlash (saralash). Tanlashning shakillari, belgilari va ko'rsatkichlari. Har xil chorvachilik tarmoqlarida seleksion indekslardan foydalanish. Hayvonlarni kelib chiqishiga qarab baholash. Hayvonlarni konstitusiyasi va eksteryeriga qarab baholash va tanlash. Hayvonlarni mahsuldorligi bo'yicha baholash va tanlash. Hayvonlarni texnologik belgilari bo'yicha baholash va				

tanlash. Hayvonlarni bolalarining sifatiga qarab baholash va tanlash. Naslli hayvonlarni baholashda seleksiya indekslaridan foydalanish. Yelinning morfologik va fiziologik ko'rsatkichlarini baholash.

3-mavzu. Qoramolchilikda tanlashni tashkil etish va uni o'tkazish.

Umumiy tushuncha. Tanlashning genetik asoslari. Hayvonlarni tanlash va baholash tartibi. Hayvonlarni juftlash (saralash). Tanlashning shakllari, belgilari va ko'rsatkichlari. Har xil chorvachilik tarmoqlarida seleksion indekslardan foydalanish. Hayvonlarni kelib chiqishiga qarab baholash. Hayvonlarni konstitusiyasi va eksteryeriga qarab baholash va tanlash. Hayvonlarni mahsuldorligi bo'yicha baholash va tanlash. Hayvonlarni texnologik belgilari bo'yicha baholash va tanlash. Hayvonlarni bolalarining sifatiga qarab baholash va tanlash. Naslli hayvonlarni baholashda seleksiya indekslaridan foydalanish. Yelinning morfologik va fiziologik ko'rsatkichlarini baholash.

4-mavzu. Juftlash shakllari va tamoyillari.

Qoramolchilikda juftlash haqida tushuncha. Qoramollarni gomogen va geterogen juftlash. Yosh bo'yicha juftlash. Qoramollarni kelib chiqishini hisobga olgan holda juftlash. Qarindoshligini hisobga olgan holda juftlash. Prepotentlik indeksi. Prepotentligini hisobga olgan holda juftlash. Buqalarni almashtirish. Juftlashning immunogenetik asoslari. Juftlashda inbridingni boshqarish.

5-mavzu. Juftlash shakllari va tamoyillari.

Qoramolchilikda juftlash haqida tushuncha. Qoramollarni gomogen va geterogen juftlash. Yosh bo'yicha juftlash. Qoramollarni kelib chiqishini hisobga olgan holda juftlash. Qarindoshligini hisobga olgan holda juftlash. Prepotentlik indeksi. Prepotentligini hisobga olgan holda juftlash. Buqalarni almashtirish. Juftlashning immunogenetik asoslari. Juftlashda inbridingni boshqarish.

6-mavzu. Qoramolchilikda sof zotli urchitish

Naslchilik ishini yanada yaxshilashda zotning tutgan o'rni. Zotning o'zgarishiga sabab bo'lgan omillar. Qon-qarindosh hayvonlarni juftlash. Qarindosh bo'lmagan bir zotga mansub hayvonlarni juftlash. Inbriding va inbriding depressiya. Inbriding darajasi. Qoramollarni tizimlar bo'yicha urchitish. Tizimlarning turlari (autkross, top-kross, bot-kross, inkross) va xususiyatlari. Tizimlar krossi, oilalar bo'yicha urchitish.

7-mavzu. Qoramolchilikda sof zotli urchitish

Naslchilik ishini yanada yaxshilashda zotning tutgan o'rni. Zotning o'zgarishiga sabab bo'lgan omillar. Qon-qarindosh hayvonlarni juftlash. Qarindosh bo'lmagan bir zotga mansub hayvonlarni juftlash. Inbriding va inbriding depressiya. Inbriding darajasi. Qoramollarni tizimlar bo'yicha urchitish. Tizimlarning turlari (autkross, top-kross, bot-kross, inkross) va xususiyatlari. Tizimlar krossi, oilalar bo'yicha urchitish.

8-mavzu. Qoramolchilikda chatishtirish va duragaylashning qo'llanilishi.

Chatishtirish nazariyasi. Zavod usulida, qon singdirib, galma-gal, qon quyish va sanoat usulida chatishtirish usulidan foydalanish. Qoramollar bilan ularning qarindosh turlarini chatishtirish. Gibrid qoramol zotlarining yaratilishi, mahsuldorligi va biologik xususiyatlari. Zotlarning konstantligi va "yovvoyi chatishtirish" nazariyasi. Chatishtirish usullaridan foydalanish natijasida yaratilgan zotlar.

9-mavzu. Qoramolchilikda chatishtirish va duragaylashning qo'llanilishi.

Chatishtirish nazariyasi. Zavod usulida, qon singdirib, galma-gal, qon quyish va sanoat usulida chatishtirish usulidan foydalanish. Qoramollar bilan ularning qarindosh turlarini chatishtirish. Gibrid qoramol zotlarining yaratilishi, mahsuldorligi va biologik xususiyatlari. Zotlarning konstantligi va "yovvoyi chatishtirish" nazariyasi. Chatishtirish usullaridan foydalanish natijasida yaratilgan zotlar.

10-mavzu. Qoramolchilikda chatishtirish va duragaylashning qo'llanilishi.

Chatishtirish nazariyasi. Zavod usulida, qon singdirib, galma-gal, qon quyish va sanoat usulida chatishtirish usulidan foydalanish. Qoramollar bilan ularning qarindosh turlarini chatishtirish. Gibrid qoramol zotlarining yaratilishi, mahsuldorligi va biologik xususiyatlari. Zotlarning konstantligi va "yovvoyi chatishtirish" nazariyasi. Chatishtirish usullaridan foydalanish natijasida yaratilgan zotlar.

11-mavzu. Qoramollarning qayta urchitish xususiyati va uning seleksiya samaradorligini oshirishdagi ahamiyati.

Qoramollarning qayta urchish xususiyatini o'rganish seleksiya samaradorligini aniqlash. Poda aylanmasi va uni to'ldirishda innovasion usullaridan foydalanish. Seleksiya yutuqlarini yakunlash. Zotlarni takomillashtirish ishlarida dunyo genofondidan foydalanish. Qoramollar seleksiyasida ilmiy-texnika ravnaqining asosiy yo'nalishlari. Zotlarning irsiy xususiyatlarini takomillashtirish bo'yicha naslchilik ishi metodlaridan foydalanish.

12-mavzu. Qoramollarning qayta urchitish xususiyati va uning seleksiya samaradorligini oshirishdagi ahamiyati.

Qoramollarning qayta urchish xususiyatini o'rganish seleksiya samaradorligini aniqlash. Poda aylanmasi va uni to'ldirishda innovasion usullaridan foydalanish. Seleksiya yutuqlarini yakunlash. Zotlarni takomillashtirish ishlarida dunyo genofondidan foydalanish. Qoramollar seleksiyasida ilmiy-texnika ravnaqining asosiy yo'nalishlari. Zotlarning irsiy xususiyatlarini takomillashtirish bo'yicha naslchilik ishi metodlaridan foydalanish.

13-mavzu. Qoramollarning qayta urchitish xususiyati va uning seleksiya samaradorligini oshirishdagi ahamiyati.

Qoramollarning qayta urchish xususiyatini o'rganish seleksiya samaradorligini aniqlash. Poda aylanmasi va uni to'ldirishda innovasion usullaridan foydalanish.

Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti "Xususiy zootexniya" kafedrası v.b. dotsenti, qishloq xo'jalik fanlari doktori (PhD) Sh.E.Qurbonova va "Xususiy zootexniya" kafedrası assistenti, qishloq xo'jalik fanlari doktori (PhD) M.T.Axtamovalar 70810803-Chorvachilik mutaxassisligi bo'yicha magistrlar tayyorlash uchun "Qoramolchilikda naslchilik ishi" fanidan tayyorlangan o'quv dasturiga

TAQRIZ

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021 yil 3 martdagi PQ-5017-sonli "Chorvachilik tarmoqlarini davlat tomonidan yanada qo'llab-quvvatlashga doir qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi qaroriga asosan ichki iste'mol bozorida go'sht, sut, tuxum va boshqa chorvachilik mahsulotlari bilan barqaror ta'minlash, chorvachilik, parrandachilik va baliqchilik ozuqa bazasini kengaytirish, ichki va tashqi bozorlarda raqobatbardosh mahsulotlar ishlab chiqarishni ko'paytirish bo'yicha ilmiy asoslangan usullar va intensiv texnologiyalarni keng joriy etish muhim va asosiy vazifa hisoblanadi.

Dasturda naslchilik ishi asoslari, hayvonlarni tanlash va juftlash, foydali xo'jalik belgilarining irsiylanishi to'g'risida, fermer, dehqon, shaxsiy yordamchi xo'jaliklarda sut ishlab chiqarish jarayonlarini va uskunalarni, sut yetishtirish, xo'jaligida ish kun tartibini, sutni ko'paytirish usullarini qo'llash; sut sog'ish; sutga xo'jalikda dastlabki ishlov berishni, ozuqa tayyorlash, go'ngdan tozalash va zoogigiyenik parametrlarini me'yoriylashtirishda ishlatiladigan mashina, mexanizmlar, asbob-uskunalardan foydalanish, yosh hayvonlarni jadal o'stirishning texnologik jarayonlari, podani qayta urchitishni tashkillashtirish, hayvonlar seleksiyasining nazariy va amaliy asoslaridan ijodiy foydalanish, hayvonlarning genotipik va fenotipik hamda seleksion jarayonlarni rejalashtirish asosida urchitish metodlaridan ratsional foydalanish va istiqbolli naslchilik ishini tashkillashtirish muammolari to'liq yoritilgan.

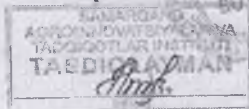
"Qoramolchilikda naslchilik ishi" bo'yicha tuzilgan dastur ushbu fanga taaluqli bo'lgan barcha masalalarni to'liq qamrab olgan va mutaxassislik bo'yicha malaka talablariga javob beradi, deb hisoblayman.

Xulosa qilib aytganda, fan dasturi uslubiy jihatdan to'g'ri yozilgan. O'quv dasturlariga qo'yiladigan barcha talablarga to'liq javob beradi deb hisoblayman va tasdiqlashga tavsiya etaman

Samarqand agroinnovatsiyalar va tadqiqotlar instituti "Oziq-ovqat xavfsizligi va texnologiyasi"

kafedrası professori

Sh.K.Amirov

Seleksiya yutuqlarini yakunlash. Zotlarni takomillashtirish ishlarida dunyo genofondidan foydalanish. Qoramollar seleksiyasida ilmiy-texnika ravnaqining asosiy yo'nalishlari. Zotlarning irsiy xususiyatlarini takomillashtirish bo'yicha naslchilik ishi metodlaridan foydalanish.

14-mavzu. Qoramollar genofondini saqlash, zot va tip takomillashtirish tamoyillari.

Qoramollar genofondini saqlash usullari. Aborigen qoramollarni tanlash v juftlash. M.F.Ivanovni yangi zot yaratishdagi talablari. Yangi zotlarni yaratishda sof zotli urchitish, chatishtirish va turlararo duragaylashdan foydalanish. Qo'ng'ir zotlarni yaratish tajribasi. Bushuyev zotining yaratilishi, holati va takomillashtirish asoslari. O'zbekistonda Qora-ola zotini takomillashtirish asoslari. O'zbekistonda go'shtdor qoramolchilikni shakllantirish, yangi zot, liniya va oilalarni yaratishning seleksion usullari. Zavod usulida chatishtirish yo'li bilan yangi zotlar yaratishda ona zot va ota zot tanlash.

15-mavzu. Qoramollar genofondini saqlash, zot va tip takomillashtirish tamoyillari.

Qoramollar genofondini saqlash usullari. Aborigen qoramollarni tanlash v juftlash. M.F.Ivanovni yangi zot yaratishdagi talablari. Yangi zotlarni yaratishda sof zotli urchitish, chatishtirish va turlararo duragaylashdan foydalanish. Qo'ng'ir zotlarni yaratish tajribasi. Bushuyev zotining yaratilishi, holati va takomillashtirish asoslari. O'zbekistonda Qora-ola zotini takomillashtirish asoslari. O'zbekistonda go'shtdor qoramolchilikni shakllantirish, yangi zot, liniya va oilalarni yaratishning seleksion usullari. Zavod usulida chatishtirish yo'li bilan yangi zotlar yaratishda ona zot va ota zot tanlash.

16-mavzu. Qoramollar genofondini saqlash, zot va tip takomillashtirish tamoyillari.

Qoramollar genofondini saqlash usullari. Aborigen qoramollarni tanlash v juftlash. M.F.Ivanovni yangi zot yaratishdagi talablari. Yangi zotlarni yaratishda sof zotli urchitish, chatishtirish va turlararo duragaylashdan foydalanish. Qo'ng'ir zotlarni yaratish tajribasi. Bushuyev zotining yaratilishi, holati va takomillashtirish asoslari. O'zbekistonda Qora-ola zotini takomillashtirish asoslari. O'zbekistonda go'shtdor qoramolchilikni shakllantirish, yangi zot, liniya va oilalarni yaratishning seleksion usullari. Zavod usulida chatishtirish yo'li bilan yangi zotlar yaratishda ona zot va ota zot tanlash.

17-mavzu. Liniya va oilalarni takomillashtirish va yangilarini yaratish.

Liniya va oila haqida umumiy tushuncha. Geneologik guruh, genealogik liniya, zavod liniyasi, inbred liniya, soxta liniyalar. Liniyalar bo'yicha urchitishni tashkil qilishning shartli davrlari. Liniyalarni yuritish tamoyillari, liniyalararo krosslash, yangi liniyalarga asos solish. Oilalar bo'yicha urchitish va yangi oilalarni yaratish. Zotni takomillashtirish va mahsuldorligini oshirish. Tanlash usullari.

18-mavzu. Liniya va oilalarni takomillashtirish va yangilarini yaratish.

Liniya va oila haqida umumiy tushuncha. Geneologik guruh, genealogik

liniya, zavod liniyasi, inbred liniya, soxta liniyalar. Liniyalar bo'yicha urchitishni tashkil qilishning shartli davrlari. Liniyalarni yuritish tamoyillari, liniyalararo krosslash, yangi liniyalarga asos solish. Oilalar bo'yicha urchitish va yangi oilalarni yaratish. Zotni takomillashtirish va mahsuldorligini oshirish. Tanlash usullari.

19-mavzu. Qoramolchilikda naslchilik ishlarini rejalashtirish

Xo'jaliklarda naslchilik ishlarini tashkil etish. Nasldor yosh qoramollarni parvarishlash. Tanlash va saralashni rejalashtirish. Qoramolchilikda naslchilik ishlarini rejalashtirish, juftlash rejasini tuzish, naslchilik hujjatlarini yuritish va uning naslchilik ishini yuritishdagi ahamiyati. Go'shtdor qoramollarni tanlashning seleksion belgilari. Go'shtdor qoramolchilikda juftlash tamoyillari. Go'shtdor qoramolchilikda belgilar o'rtasidagi korrelyatsion bog'lanish.

20-mavzu. Qoramolchilikda naslchilik ishlarini rejalashtirish

Xo'jaliklarda naslchilik ishlarini tashkil etish. Nasldor yosh qoramollarni parvarishlash. Tanlash va saralashni rejalashtirish. Qoramolchilikda naslchilik ishlarini rejalashtirish, juftlash rejasini tuzish, naslchilik hujjatlarini yuritish va uning naslchilik ishini yuritishdagi ahamiyati. Go'shtdor qoramollarni tanlashning seleksion belgilari. Go'shtdor qoramolchilikda juftlash tamoyillari. Go'shtdor qoramolchilikda belgilar o'rtasidagi korrelyatsion bog'lanish.

III. Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

III.1. Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Poda geneologiyasini tuzish va uning tahlili.
2. Xo'jalik foydali belgilarining seleksion-genetik parametrlari (korrelyasiya, regressiya, irsiylanish, takrorlanish koeffitsientlari).
3. Xo'jalik foydali belgilarining seleksion-genetik parametrlari (korrelyasiya, regressiya, irsiylanish, takrorlanish koeffitsientlari).
4. Qoramolchilikda toza zotli urchitish, inbriding darajasini aniqlash.
5. Qoramollar sut mahsuldoli bo'yicha seleksiya samaradorligi (seleksiya differensial) aniqlash.
6. Qoramollar, sut mahsuldoli bo'yicha seleksiya samaradorligi (seleksiya differensial) aniqlash.
7. Qoramollarning nasl qiymatini (ajdodlarining, qon qarindoshlarining va avlodlarining sifati bo'yicha) baholash metodlari.
8. Qoramollarning nasl qiymatini (ajdodlarining, qon qarindoshlarining va avlodlarining sifati bo'yicha) baholash metodlari.
9. Nasldor-buqalarning prepotentligini baholash.
10. Qoramolchilikda tizimli (liniyali) va oilali urchitishni qo'llanilishi.
11. Qoramollarni bonitirovka qilish.
12. Urug'lantirish rejasini tuzish.
13. Yuqori mahsuldor hayvonlarni individual juftlash rejasini tuzish.

Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti "Xususiy zootexniya" kafedrasini v.b. dotsenti, qishloq xo'jalik fanlari doktori (PhD) Sh.E.Qurbonova va "Xususiy zootexniya" kafedrasini assistenti, qishloq xo'jalik fanlari doktori (PhD) M.T.Axtamovlar 70810803-Chorvachilik mutaxassisligi bo'yicha magistrlar tayyorlash uchun "Qoramolchilikda naslchilik ishi" fanidan tayyorlangan o'quv dasturiga

TAQRIZ

Bugungi kunda aholining chorvachilikdan olinadigan ichki iste'moli uchun go'sht, sut va boshqa chorvachilik mahsulotlari bilan barqaror ta'minlash, chorvachilik, parrandachilik va baliqchilik ozuqa bazasini kengaytirish, ichki va tashqi bozorlarda raqobatbardosh mahsulotlar ishlab chiqarishni ko'paytirish bo'yicha ilmiy asoslangan usullar va intensiv texnologiyalarni keng joriy etish muhim va asosiy vazifa hisoblanadi.

Ushbu dasturda qoramolchilikda naslchilik ishi asoslari, hayvonlarni tanlash va juftlash, foydali xo'jalik belgilarining irsiylanishi to'g'risida, fermer, dehqon, shaxsiy yordamchi xo'jaliklarda sut ishlab chiqarish jarayonlarini va uskunalarini, sut yetishtirish, xo'jaligida ish kun tartibini, sutni ko'paytirish usullarini qo'llash; sut sog'ish; sutga xo'jalikda dastlabki ishlov berishni, ozuqa tayyorlash, go'ngdan tozalash va zoogigiyenik parametrlarini me'yorlashtirishda ishlatiladigan mashina, mexanizmlar, asbob-uskunalardan foydalanish, yosh hayvonlarni jadal o'stirishning texnologik jarayonlari, podani qayta urchitishni tashkillashtirish, hayvonlar seleksiyasining nazariy va amaliy asoslaridan ijodiy foydalanish, hayvonlarning genotipik va fenotipik hamda seleksion jarayonlarni rejalashtirish asosida urchitish metodlaridan ratsional foydalanish va istiqbolli naslchilik ishini tashkillashtirish muammolari to'liq yoritilgan.

"Qoramolchilikda naslchilik ishi" bo'yicha tuzilgan dastur ushbu fanga taaluqli bo'lgan barcha masalalarni to'liq qamrab olgan va mutaxassislik bo'yicha malaka talablariga javob beradi, deb hisoblayman.

Xulosa qilib aytganda, fan dasturi uslubiy jihatdan to'g'ri yozilgan. O'quv dasturlariga qo'yiladigan barcha talablarga to'liq javob beradi deb hisoblayman va tasdiqlashga tavsiya etaman

Qorako'chilik va cho'l ekologiyasi
ilmiy tadqiqot institutining ilmiy ishlar
bo'yicha direktor o'rinbosari, q.x.f.f.d.
(PhD), katta ilmiy xodimi

A.X.Axtamov

	<p>10. И.Ятусевич «Теоритическое и практическое обеспечение высокой продуктивност коров» част 1. Учебные пособие. Витебск ВГАВМ. 2015 год.</p> <p>Axborot manbaalari</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. www.Ziyo.net.uz 2. www.chorvador@mail.uz 3. www/ Ya_fermer.ru 4. www.e_by.com 5. www.amazon.com
7.	Fan dasturi Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti Kengashining 2024-yil "2" -avgustdagi "12-sonli bayoni bilan maqullangan.
8.	<p>Fan/modul uchun ma'sullar:</p> <p>Sh.E.Qurbonova– SamDVMCHBU, “Xususiy zootexniya” kafedrası v.b.dotsenti, qishloq xo'jalik fanlari doktori (PhD)</p> <p>M.T.Axtamova– SamDVMCHBU, “Xususiy zootexniya” kafedrası assistenti, qishloq xo'jalik fanlari doktori (PhD)</p>
9.	<p>Taqrizchilar:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Sh.K.Amirov – Samarqand agroinnovatsiyalar va tadqiqotlar instituti “Oziq – ovqat xavfsizligi va texnologiyasi” kafedrası professori q.x.f.n. 2. A.X.Xatamov- Qorako'lbilik va cho'l ekologiyasi ilmiy tadqiqot institutining ilmiy ishlar bo'yich direktor o'rinbosari, q.x.f.f.d. (PhD), katta ilmiy xodimi

	<ol style="list-style-type: none"> 14. Qoramolchilikda istiqbolli naslchilik ish rejasini tuzish. 15. Qoramolchilikda istiqbolli naslchilik ish rejasini tuzish. 16. Sutdor qoramollarning foydali-xo'jalik belgilarining o'rtacha ko'rsatkichini hisoblash. 17. Sutdor qoramollarning foydali-xo'jalik belgilarining o'rtacha ko'rsatkichini hisoblash. 18. Go'shtdor qoramollarning foydali-xo'jalik belgilarining o'rtacha ko'rsatkichini hisoblash. 19. Go'shtdor qoramollarning foydali-xo'jalik belgilarining o'rtacha ko'rsatkichini hisoblash. 20. Naslli yosh qoramollarni oziqlantirish me'yorlari. 21. Naslli yosh qoramollarni oziqlantirish me'yorlari. 22. Naslli yosh qoramollarning o'sish va rivojlanish ko'rsatkichlarini baholash. 23. Naslli yosh qoramollarning o'sish va rivojlanish ko'rsatkichlarini baholash. 24. Naslchilik hujjatlarini yuritishning ahamiyati. 25. Naslchilik hujjatlarini yuritishning ahamiyati. <p>IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar</p> <p>Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan topshiriqlar:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Qoramollarni fenotipi bo'yicha baholash. 2. Qoramollarni kelib chiqishiga baholash. 3. Sut va sut-go'sht yo'nalishiga ixtisoslashgan zotlarga mansub ta'mirlash guruhidagi yosh hayvonlarni maqsadli o'stirishning jadal tizimlari. 4. Qoramollarni kelib chiqishiga baholash. 5. Liniya va oilalarni takomillashtirish va yangilarini yaratish. 6. Nasldor buqalarning prepotentligini baholash. 7. Qoramolchilikda gibridlash. 8. Qoramolchilikda sof zotli urchitish 9. Sutdor qoramollar bonitirovkasi. 10. Nasl yadrosini tashkil qilish va uning seleksion differensialga ta'siri 11. Tanalarning birinchi urug'lantirishdagi yoshi va tirik vaznining sigirlar sut mahsuldorligiga va ulardan unumli foydalanishning davomiyligiga ta'siri. 12. Qoramollar zotini takomillashtirishda qon-qarindosh juftlashdan foydalanish. 13. Qoramollarning yangi zotlarini yaratishda gibridizatsiyadan foydalanish. 14. Qoramollarni tanlash va baholashda qo'llaniladigan metodlarning qiyosiy tavsifi. 15. Sigirlarning sut mahsuldorligiga yelinning morfologik va fiziologik xususiyatlarining ta'siri.
--	---

	<p>16. Sigirlarning suti tarkibidagi yog' va oqsil miqdori; uni nazorat qilish usullari, sut tarkibidagi yog' va oqsil miqdoriga ta'sir qiluvchi omillar va uni ko'paytirish yo'llari.</p> <p>17. Naslli juftlashning tamoyillari va tiplari.</p> <p>18. Qoramollarni tanlashda hisobga olinadigan seleksion belgilar.</p> <p>19. Naslli qoramolchilikda informatsion tizimlar.</p> <p>20. Naslchilik ishini rejalashtirishning xususiyatlari.</p> <p>V. Ilmiy amaliyot (stajirovka).</p> <p>Ilmiy amaliyot ilmiy-tadqiqot ishi va magistrlik dissertatsiyasini bajarish jarayonida amalga oshiriladi. Ilmiy amaliyot (stajirovka) magistratura mutaxassisligi bo'yicha maqsadli kasbiy ta'lim o'quv reja va dasturlarini o'zlashtirish, magistratura talabalarida ilmiy-tadqiqot kompetensiyalarini shakllantirish, ta'limni fan va ishlab chiqarish bilan integratsiyasini rivojlantirish yo'li orqali magistrlar eng yalngi ilmiy-texnik rivojlanishdagi yutuqlar hamda iqtisod, fan, texnika, madaniyat va sog'liqni saqlash tarmoqlaridagi zamonaviy texnika va texnologiyalar bazasida ilmiy tadqiqot ishlari, taqozo etganda individual ilmiy izlanish va tajriba-sinovlarni o'tkazish maqsadida tashkil etiladi.</p> <p><i>Ilmiy amaliyot (Stajirovka):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - ilmiy tadqiqot olib borish, nazariy va amaliy bilimlarni chuqurlashtirishi; - fan, soha hamda boshqa tarmoqlardagi zamonaviy texnika va texnologiyalar bilan tanishtirishi; - amaliy kasbiy va ilmiy-tadqiqot kompetensiyalarni shakllantirishi; - kasbga samarali moslashuvni ta'minlashi lozim. <p>Bunda ilmiy amaliyot (stajirovka)ga yo'llangan magistratura talabasi o'quv jarayoni jadvalini individual grafik asosida ham bajarishi ko'zda tutiladi. Ushbu holatda stajirovkani tashkil etish tartib-qoidolari amaldagi normativ-huquqiy hujjat (Nizom) asosida olib boriladi.</p>
3.	<p>VI. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)</p> <p>Fanni o'zlashtirish natijasida magistr:</p> <ul style="list-style-type: none"> • naslchilik ishi asoslari, hayvonlarni tanlash va juftlash, foydali xo'jalik belgilarining irsiylanishi to'g'risida tasavvurga ega bo'lishi (bilim); • magistr yosh hayvonlarni jadal o'stirishning texnologik jarayonlari, podani qayta urchitishni tashkillashtirish, hayvonlar seleksiyasining nazariy va amaliy asoslaridan ijodiy foydalanish, hayvonlarning genotipik va fenotipik hamda seleksion jarayonlarni rejalashtirish asosida urchitish metodlaridan ratsional foydalanish va istiqbolli naslchilik ishini tashkillashtirish muammolari bo'yicha yechimlar ishlab chiqishni bilishi va ulardan foydalana olishi; (ko'nikma) • fermer, dehqon, shaxsiy yordamchi xo'jaliklarda sut ishlab chiqarish

	<p>jarayonlarini va uskunalarini; sut yetishtirish, xo'jaligida ish kun tartibini; sutni ko'paytirish usullarini qo'llash; sut sog'ish; sutga xo'jalikda dastlabki ishlov berishni, ozuqa tayyorlash, go'ngdan tozalash va zoogigiyenik parametrlarini me'yorlashtirishda ishlatiladigan mashina, mexanizmlar, asbob-uskunadan foydalanish ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak; (malaka)</p>
4.	<p>VII. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ma'ruzalar; • interfaol keys-stadilar; • seminarlar (mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar); • guruhlarda ishlash; • taqdimotlarni qilish; • individual loyihalar; • jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.
5.	<p>VIII. Kreditlarni olish uchun talablar:</p> <p>Joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazoratni muvaffaqiyatli topshirish.</p>
6.	<p>Asosiy adabiyotlar</p> <p>1. Amirov Sh.Q. "Sut va sut mahsulotlari ishlab chiqarish zanjiridagi investitsion imkoniyatlar va xatarlar" O'quv qo'llanma. ToshDAU tipografiyasi nashriyoti. Toshkent. 2019 yil.</p> <p>2. Shokirov Q.J. "Qoramollarni parvarishlash" Qo'llanma. Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi. 2021 yil.</p> <p>3. Shokirov Q.J., Amirov A.I. "Qoramollarni sun'iy urug'lantirish" Qo'llanma. Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi. 2021 yil.</p> <p>4. Xidirov K.I. "Qoramollarni bo'rdoqilash" Qo'llanma. Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi. 2021 yil.</p> <p>Qo'shimcha adabiyotlar</p> <p>5. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekistonda erkin va farovon yashaylik. "Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi, 2021 yil. – 52 bet.</p> <p>6. Mirziyoyev Sh.M. Insonparvarlik, ezgulik va bunyodkorlik-milliy g'oyamizning poydevoridir. Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi, 2021 yil. – 36 bet.</p> <p>7. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 28-martdagi "Veterinariya va chorvachilik sohasida davlat boshqaruvi tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-5696 son Farmoni.</p> <p>8. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 31-martdagi "Veterinariya va chorvachilik sohasida kadrlar tayyorlash tizimini tubdan takomillashtirish to'g'risida"gi PQ-187-son qarori.</p> <p>9. Ashirov M.E. Sutdor qoramollar seleksiyasi. Monografiya. Toshkent, Navro'z – 2017 yil.</p>